

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/170264,Przedstawiciele-Instytutu-Pamieci-Narodowej-z-wizyta-w-Pradze-12-wrzesnia-2022.html>
03.03.2026, 03:04

Przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej z wizytą w Pradze – 12 września 2022

12.09.2022

Podczas wizyty w Pradze delegacja Instytutu Pamięci Narodowej na czele z prezesem dr. Karolem Nawrockim złożyła kwiaty pod pomnikiem poświęconym Ryszardowi Siwcowi, znajdującym się przy siedzibie Instytutu Badania Reżimów Totalitarnych. W 2009 roku ulicę, przy której znajduje się czeski Instytut, przemianowano na cześć Ryszarda Siwca, który w proteście przeciwko inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację, dokonał 8 września 1968 r. samospalenia w czasie ogólnokrajowych dożynek na Stadionie Dziesięciolecia w Warszawie.

- Ryszard Siwiec zostawił nam pewien testament – tak jak Jan Palach i wszyscy inni, którzy płonęli dlatego, że nie mogli żyć w wolnym świecie: Czesi, Łotysze, Polacy – zapisał, że nie ma ceny, której nie warto zapłacić za to, aby uwolnić świat od systemu komunistycznego -

mówił prezes IPN podczas uroczystości przy pomniku upamiętniającym Ryszarda Siwca.

- Musimy przestrzegać świat przed złem komunizmu, które niestety w XXI wieku jest wciąż aktualne i dziś morduje naszych braci na Ukrainie. To jest nasze dziejowe zadanie, żeby nikt więcej nie musiał płonąć, żeby o tej prawdzie mówiły książki, wystawy i publikacje. To daje nadzieję, że świat w końcu zrozumie.

- podkreślił dr Nawrocki.

Uroczystość pod pomnikiem Ryszarda Siwca poprzedziło spotkanie przedstawicieli IPN z kierownictwem Instytutu Badań Reżimów Totalitarnych w Pradze – dyrektorem Ladislavem Kudrną, wicedyrektorem Kamilem Nedvědickým oraz dyrektorem ds. edukacyjnych i naukowych Prokopem Tomkiem. Omówiono perspektywy współpracy naukowej, edukacyjnej, wystawienniczej i wydawniczej.

Instytut Badania Reżimów Totalitarnych został powołany w 2007 roku przez rząd czeski, w celu gromadzenia, analizowania i udostępniania dokumentów z okresu nazistowskiego i komunistycznego. W archiwum Instytutu znaleźć można m.in. dokumenty byłej tajnej policji państwowej StB.

* * *

8 września 1968 roku Ryszard Siwiec, w akcie protestu przeciwko interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji, dokonał aktu samospalenia. Odbyło się to w czasie Centralnych Uroczystości Dożynkowych na Stadionie Dziesięciolecia w Warszawie, w obecności I sekretarza Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, urzędników partyjnych i państwowych oraz około 100 tysięcy osób.

Płonąc, krzyczał: „Protestuję, protestuję, protestuję!”, „Niech żyje wolna Polska!”, „To jest okrzyk konającego, wolnego człowieka!” oraz „Nie ratujcie mnie, zobaczcie, co mam w teczce”. Jak się później okazało, w teczce Siwca znajdowała się biało-czerwona flaga z napisem: „Za naszą i waszą wolność. Honor i Ojczyzna” oraz ulotki dotyczące inwazji na Czechosłowację. Nie pozwalał innym siebie ratować, bronił się przed osobami, które próbowały gasić ogień. W czasie tego dramatycznego aktu na płycie stadionu nadal grała muzyka i odbywały się uroczystości. Nikt nie przerwał imprezy, a Służba Bezpieczeństwa od razu rozpoczęła działania operacyjne w tej sprawie. Ryszard Siwiec został przetransportowany do Szpitala Praskiego z poparzeniami II i III stopnia, obejmującymi ponad 80 procent powierzchni ciała.

Tego samego dnia kpt. Kazimierz Masewicz z Komendy Stołecznej MO wszczął dochodzenie przeciwko Ryszardowi Siwcowi, zarzucając mu, iż 8 września 1968 r publicznie rozpowszechniał ulotki, zawierające fałszywe wiadomości o sytuacji polityczno-społecznej w PRL. Równocześnie dokonano rewizji w miejscu jego zamieszkania i pracy oraz na posesji należącej do jego rodziny w Lipowicy. W szpitalu odizolowano Ryszarda Siwca od innych pacjentów i poddano stałej inwigilacji, m.in. nagrywano jego wypowiedzi. Dostęp do niego miały jedynie wyznaczone osoby z personelu medycznego, które zostały poinstruowane przez SB na temat obserwacji pacjenta i osób, które go odwiedzały.

Ryszard Siwiec zmarł 12 września 1968 r., dochodzenie w sprawie umorzono 16 października 1968 r. Służba Bezpieczeństwa nałożyła całkowitą blokadę informacyjną na wydarzenia, do których doszło podczas uroczystości dożynkowych na Stadionie Dziesięciolecia. Ukryto prawdziwe motywy postępowania Ryszarda Siwca, a jednocześnie rozpowszechniano informacje o jego rzekomej niepoczytalności. Przykład ten obrazuje ogromną skuteczność działania bezpieki i władz komunistycznych PRL, które sprawiły, że jego czyn do lat 90. pozostał prawie nieznany.

Polecamy materiały IPN:

- [Film z Archiwum IPN, na którym zarejestrowano moment samospalenia Ryszarda Siwca](#)
- [Portal IPN „Krzyk szarego człowieka. Ryszard Siwiec 1909-1968”](#)
- [Łukasz Kamiński: *Przeciw totalnej tyranii zła. Ryszard Siwiec \(1909-1968\)*](#)
- [Radosław Poboży: *Ryszard Siwiec – wołanie o wolność utrwalone na taśmie SB*](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Współpraca międzynarodowa